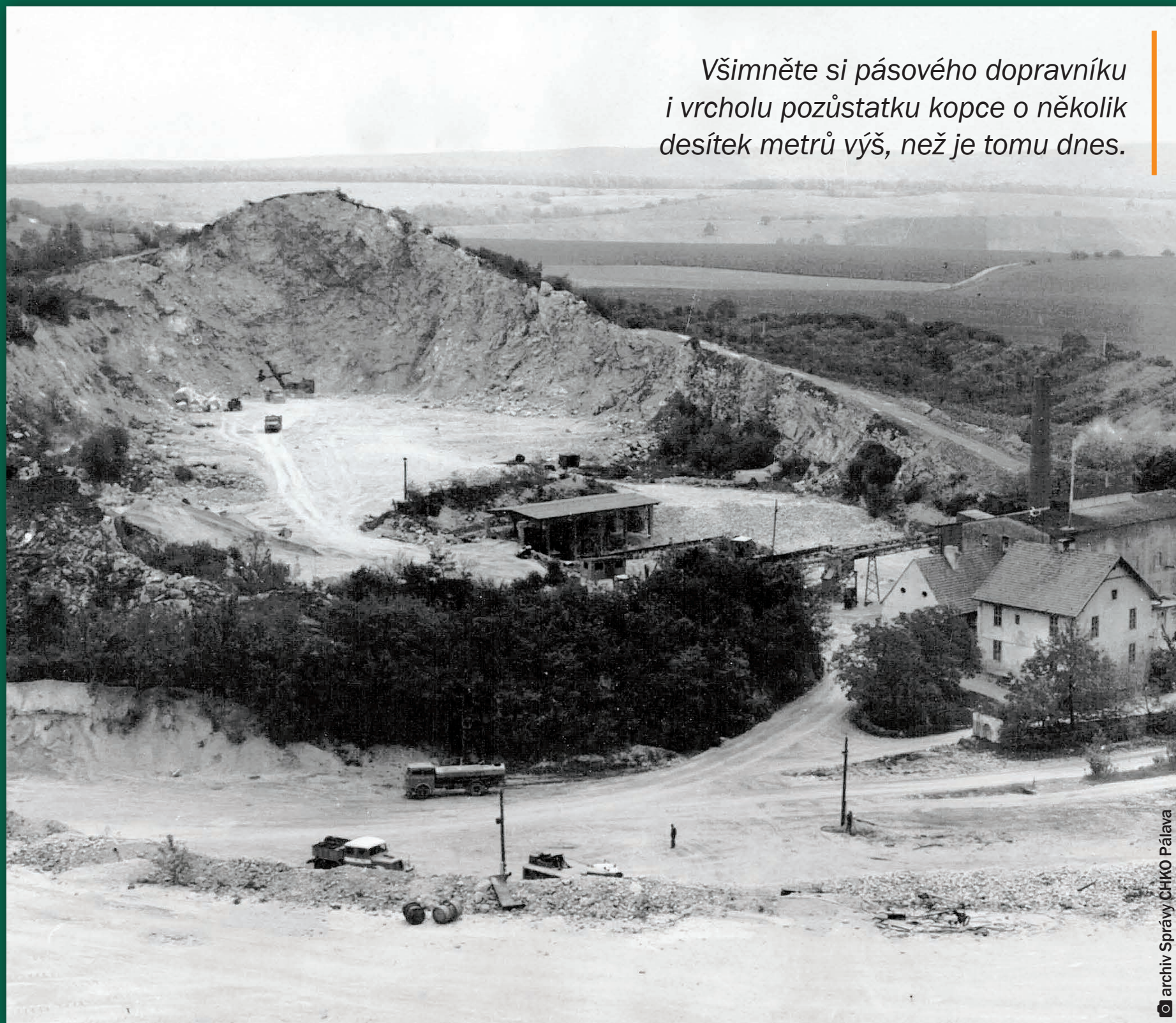

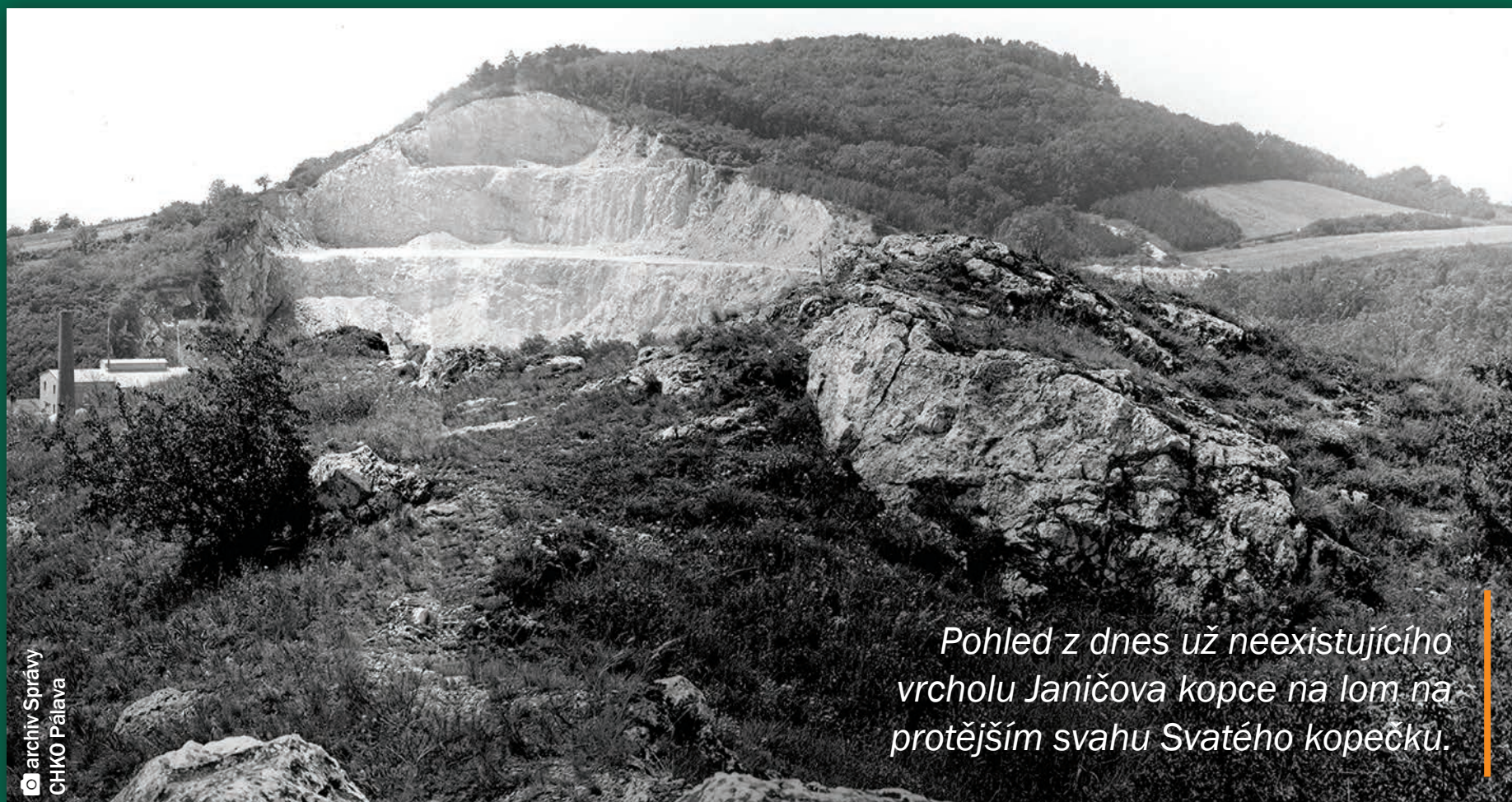
Hladový lom

Vápenec se na Pálavě těžil na mnoha místech už od středověku. Nejdéle v provozu byl roku 1946 otevřený lom na Janičově vrchu, s mimořádně kvalitním vysoko-percentním vápencem vhodným i pro chemický průmysl. Těžilo se ve třech etážích, nejspodnější ležela už pod úrovní hladiny podzemní vody, a proto bylo nutné každodenně odčerpávat asi 3,5 l/s do Mušlovského potoka. Pozůstatky čerpacího zařízení jsou stále k vidění vlevo od vstupní brány do areálu lomu. Když provoz lomu v roce 2004 skončil, voda během několika měsíců dno lomu zaplavila a vzniklo dvouhektarové jezero s čistou a průzračnou vodou.

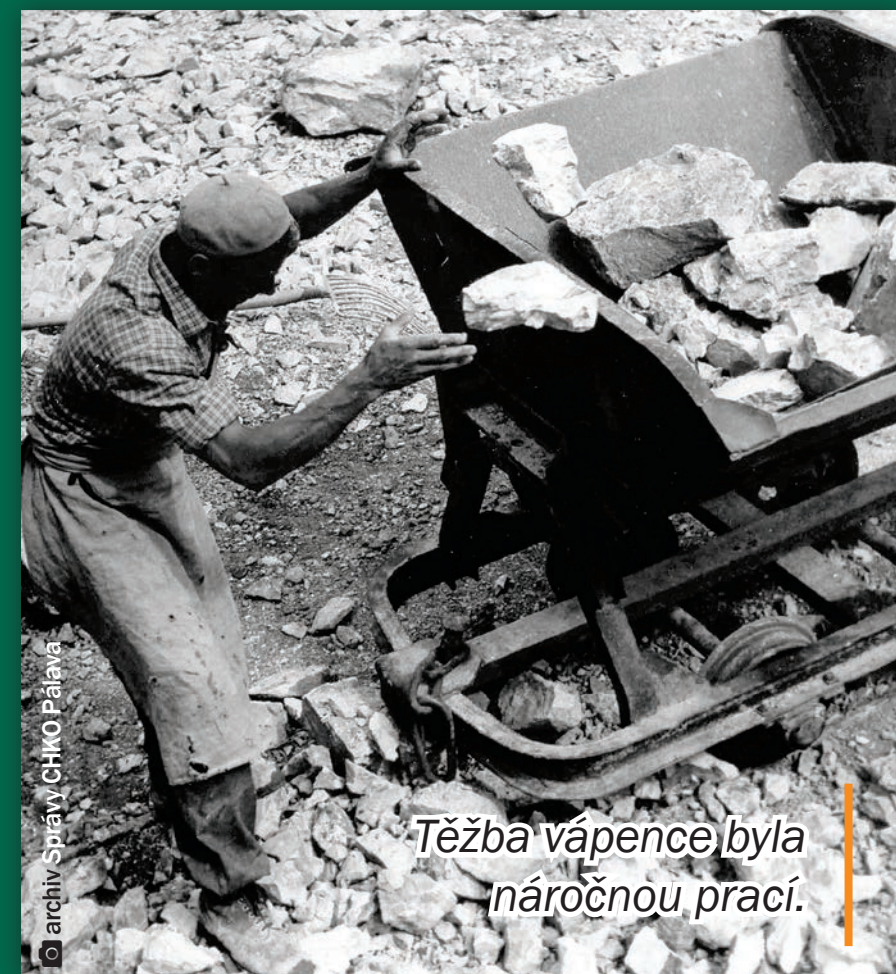
Všimněte si pásového dopravníku i vrcholu pozůstatku kopce o několik desítek metrů výš, než je tomu dnes.

archiv Správy CHKO Pálava

Pohled z dnes už neexistujícího vrcholu Janičova kopce na lom na protějším svahu Svatého kopečku.

archiv Správy
CHKO Pálava

Těžba vápence byla náročnou prací.

archiv Správy CHKO Pálava

Pozor, střílíme

Po těžbě v lomu a jeho okolí zůstalo také několik zajímavých objektů, které sloužily různým účelům. Jedním z nich je sklad trhavin zřízený ve skalní stěně pod bývalou plovárnou. Odděleně byly v menší betonové skříňce skladovány roznětky, dvojité plechové dveře pak chránily trhavinu. Aby roznětky samy nevybuchly, byly kovové části skříňe uzemněny a prudkému nárazu vyklápěcích dvířek na betonový podstavec bránila záračka. To celé obklopovala síť z ostnatého drátu.

Za dveřmi vpravo se skladovaly trhavinu, v oddělené skříňce roznětky.

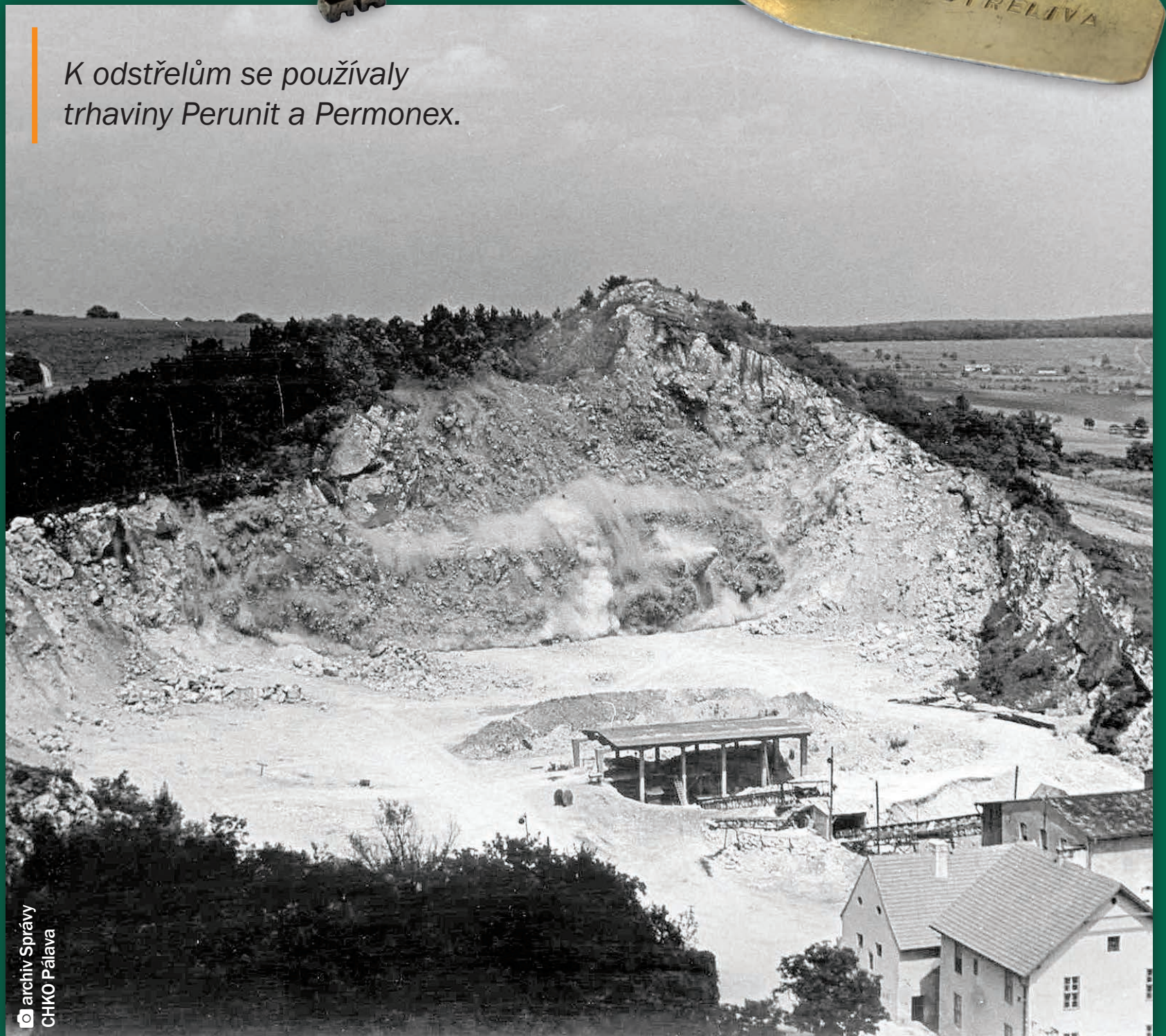

© J. Miklín

Ocelový úkryt pro střelce, zanechaný v lomu po ukončení těžby v listopadu 2004.

K odstřelům se používaly trhavinu Perunit a Permonex.

© Archiv Správy
CHKO Pálava

Svědci dávných moří

Vápenec, který se v lomu Janičův vrch těžil, vznikl na dně tropického moře před asi 150 miliony let. Důkazem toho jsou zkameněliny pradávných živočichů, ukryté v této usazené hornině: řasy, korály, ježovky, ramenonožci či hlavonožci amoniti. Bohaté

sbírky zkamenělin jsou uloženy v mikulovském muzeu.

Nepokoušejte štěstí ve snaze najít zkamenělinu vlastní, z lomových stěn čas od času odpadnou i pořádné balvany, zvláště pokud se jim pomůže...

zkamenělé ostny ostnokožců

jádro druhohorního plže

fragmenty schránek ježovek

jádro druhohorního plže

jádro druhohorního plže

jádro druhohorního mlže rodu Dicerias

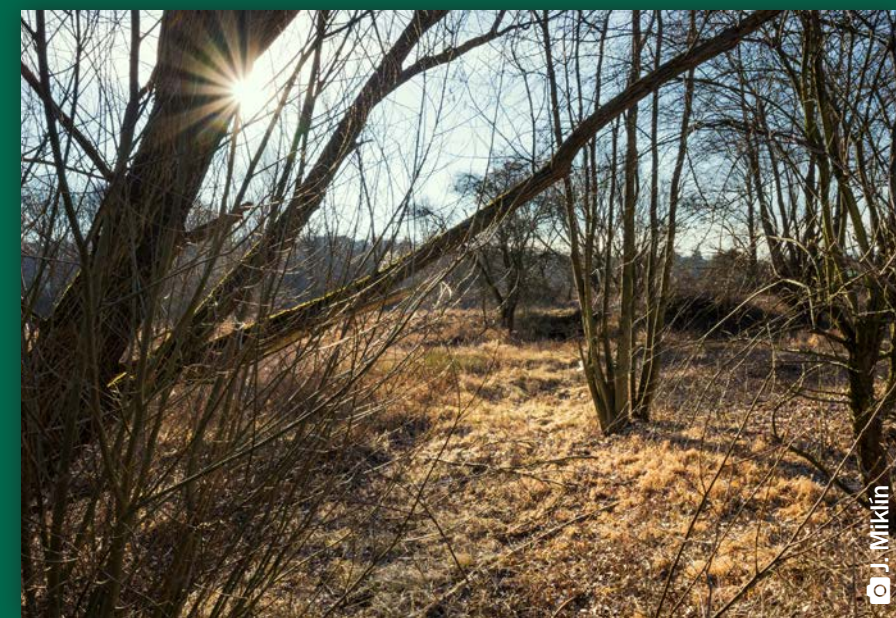
2 cm

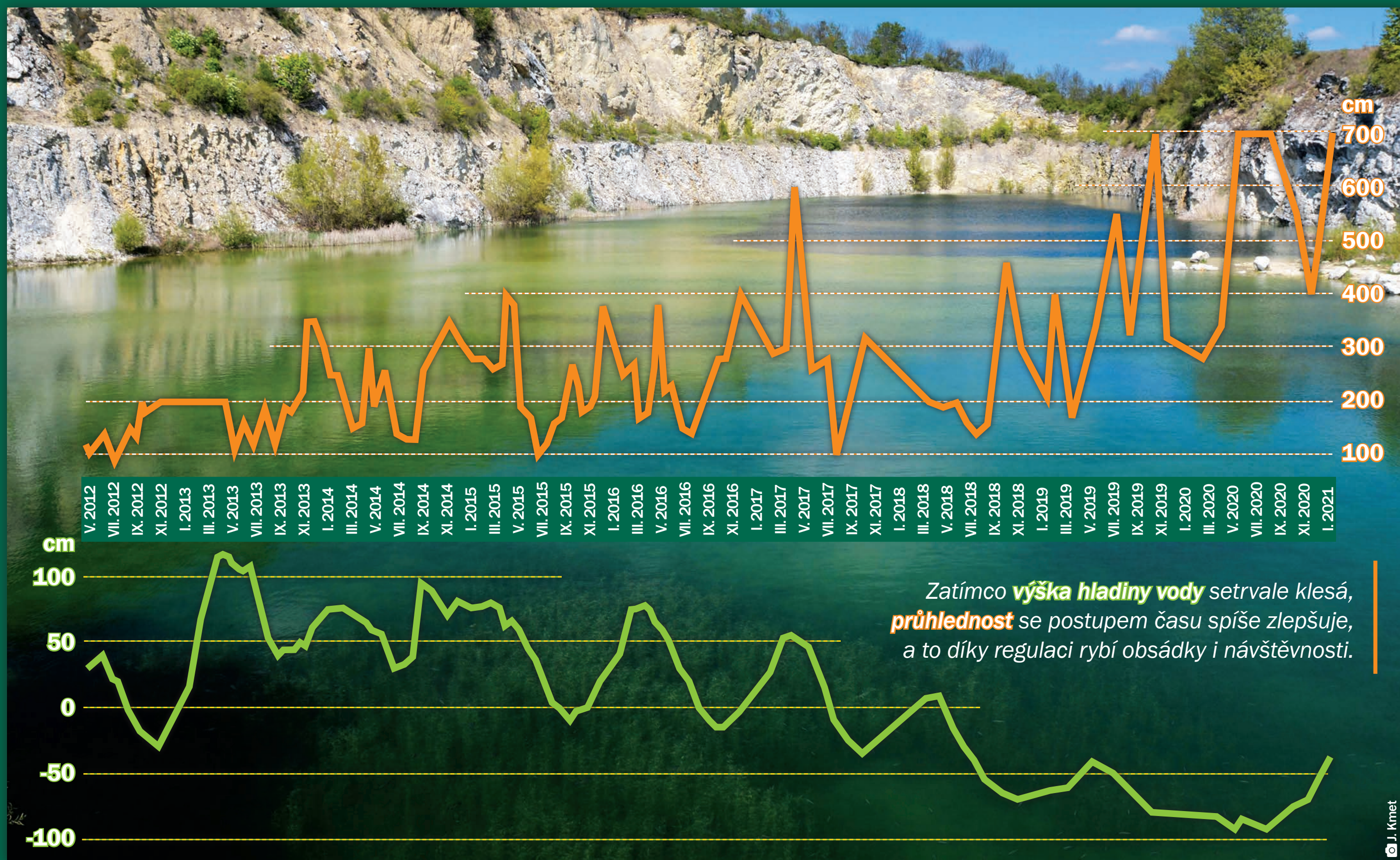
Co se to děje s vodou?

Voda se do jezera dostává z podzemí – lom si tak můžete představit jako obří studnu. Systémem podzemních puklin je spojen i s nedalekým Mušlovským potokem: když hodně prší, rychle se to projeví i v lomu vzestupem hladiny. Naopak výparem (hlavně tehdy, kdy je hodně teplo a sucho) voda

z lomu mizí. Výsledkem je kolísání hladiny v řádu desítek centimetrů během roku: nejvíce vody bývá obvykle na jaře, nejméně na konci léta. Hladinu vody trvale sledujeme od roku 2012 a rozdíl mezi doposud nejvyšší a nejnižší zaznamenanou výškou hladiny dosahuje **2,1 m!**

Dnes většinu roku vyschlý Mušlovský potok pramení jižně od Klentnice a sytí ho voda stékající hlavně z polí a vinic, její znečištění hnojivky tak může ovlivňovat i kvalitu vody v lomu.

Zatímco **výška hladiny vody** setrvale klesá, **průhlednost** se postupem času spíše zlepšuje, a to díky regulaci rybí obsádky i návštěvnosti.

Proč nekrmit ryby?

Živelné zarybnění po roce 2005 mělo za následek rychlé zhoršení kvality vody. Aby v lomu zůstala co nejkvalitnější voda s pestrým životem, museli jsme zjistit druho-
vé složení ryb a pak začít obsádku regulovat. S tím jsme začali v roce 2013 a díky přesným znalostem života pod hladinou můžeme provádět taková opatření, aby se kvalita vody zlepšovala. Nejdůležitější je trvalé potlačování ryb, v jejichž potravě převažuje zooplankton (např. kapra, karase či plotice). Právě zoo-

plankton (malí vodní živočichové) redukuje řasy a sinice způsobující tzv. vegetační zákal: jednoduše řečeno zooplankton čistí špinavou vodu. Pro redukci nežádoucích ryb využíváme ryb dravých – bolena, štiky a candáta.

Lovit a vysazovat ryby je zde možné pouze se souhlasem AOPK ČR. Krmení ryb vede k celkovému zhoršování kvality vody. **Neházejte tedy prosím do vody žádné zbytky potravin a ryby nekrmte!**

Živé tůně

Při okrajích hlavní vodní plochy si můžete všimnout několika tůní. Protože se do nich po většinu roku nedostanou ryby, mají zde šanci na život a rozmnožování obojživelníci. Tůňky jsou v několika výškových úrovních a každá nabízí trochu jiné podmínky, vybere si tak každý druh.

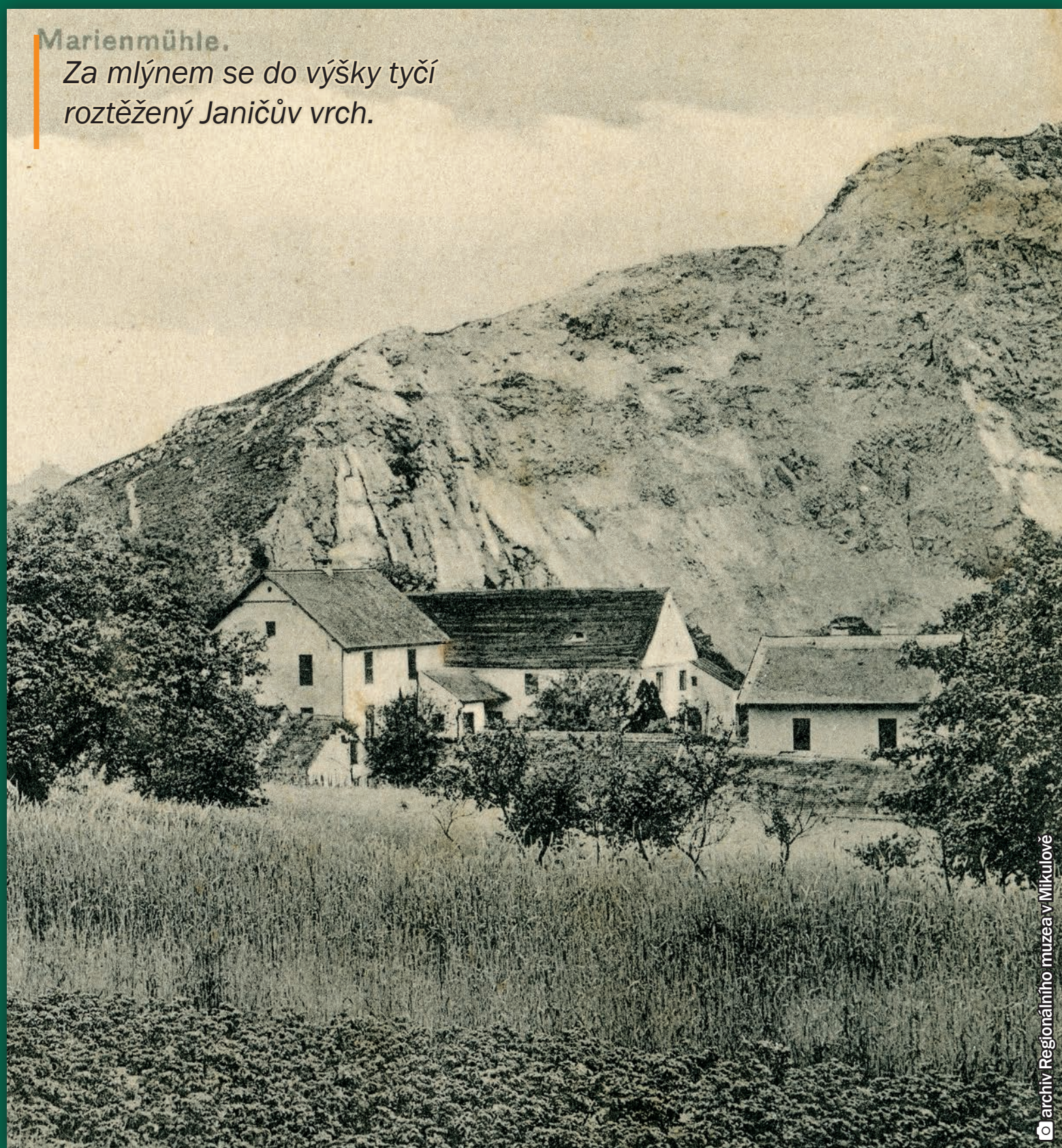
Mariánský mlýn

Nejstarší zmínky o Mariánském mlýně se objevují v urbáři mikulovského panství z roku 1560, tehdy se mu však ještě říkalo Janišův mlýn. Vodu pro jeho pohon zadržovala soustava tří rybníků na Mušlovském potoce. Voda, která protékla mlýnem, pak zásobovala další, níže položené rybníky. Tento důmyslný systém však v suchých letech způsoboval problémy, neboť rybníky se nenaplňovaly vodou a mlýn nebylo možné udržovat v chodu.

Problém s nedostatkem vody vyřešila až rodina Riederova, která se v roce 1879 stala posledním z dlouhé řady majitelů mlýna. Riederovi přistoupili k jeho zásadní přestavbě a elektrifikaci, čímž byla ukončena závislost na vodě z rybníční soustavy. Ze starého nevyužitého rybníka pak v roce 1921 vybudoval německý tělocvičný spolek koupaliště pro rekreační plavání, na němž se v zimě dalo i bruslit.

Marienmühle.

Za mlýnem se do výšky tyčí roztěžený Janičův vrch.

© archiv Regionálního muzea v Mikulově

Mariánský mlýn v roce 1919.

© vodnimlyny.cz

Vodu do mlýna přiváděl akvadukt.

© archiv Správy CHKO Pálava

Do vody bezpečně a zdravě

Neplavte za bójky či mimo vyhrazený prostor

Ze stěn se uvolňují kameny, jejichž pád může být životu nebezpečný. Vstupem mimo vyhrazený prostor také můžete poškodit chráněnou přírodu – zejména pobřežní vegetaci a živočichy, kteří tady žijí.

Lom není skokánek

Hrany břehů lákají ke skákání do vody. To ale není tak bezpečné, jak by se mohlo zdát. Pod vodou se skrývají terasy, velké

bloky hornin a vzhledem ke kolísání hladiny mohou být hladině výrazně blíže než v minulosti. Skákání do vody je proto v lomu zakázáno.

Opalovací krém vás chrání, ale ostatním živočichům škodí

Běžné opalovací krémy obsahují řadu látek, které přírodě neprospívají – zejména molekuly UV filtrů jsou pro mnohé organizmy přímo toxické, dostávají se do potravního řetězce, a tím škodí i dále. Používejte prosím jen ekologické přípravky.

Otužování je zdravé, ale neriskujte

Začít s otužováním v zimě přímo v jezeře není nejlepší nápad. Zvažte své schopnosti, neriskujte, nikdy do vody nechoďte sami.

Led není tak pevný, jak se zdá

Díky přítokům z podzemí je voda v zimě relativně teplá, i v tuhých mrazech tak může být led tenký a bruslení na něm nebezpečné. V mrazivých dnech navíc hrozí zvýšené riziko pádu kamení z lomových stěn.

Mušle v lomu

Postupem času lom osídlilo několik druhů větších mlžů. Dostat se sem mohli několika způsoby: zanesením vodními ptáky, s vysazenými rybami nebo zavlčením na potápěčské výstroji. Vodní měkkýši přispívají k vyšší čistotě vody, protože ji trvale filtrují. Přitom navíc přesunují potravu z vodního sloupce na dno a tím ji zpřístupňují i dalším organismům.

Škeble říční je našim původním a zároveň nejhojnějším druhem. Délka lastury dosahuje až 12 cm a škeble je dlouhověká: může se dožít až 15 let.

Slávička mnohotvárná je na jižní Moravě nejspíš původním druhem – přirozeně se vyskytovala v řekách ústících do Černého a Kaspického moře, v současnosti se šíří i jinde. Žije trvale přisedle, trojúhelníková lastura je dlouhá maximálně 3 cm.

Slávička je v lomu stále častější, a to jak na stěnách, tak na dně. O její ostré schránky se lze snadno poranit, doporučujeme proto opatrnost a případné používání obuvi do vody.

Škeblice asijská pochází z řek východní Asie. V polovině minulého století se rozšířil do Evropy, kde je nebezpečným invazním druhem, který díky svým vlastnostem může snadno vytlačit původní druhy. Škeblice asijská je velká: může vážit i více než kilogram a délka lastury dosáhnout 25 cm.

